

1983/84:60

Måndagen den 16 januari

Kl. 13.00

1 § Svar på fråga 1983/84:223 om den statliga utbildningen av civila piloter

Anf. 1 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Görel Bohlin har, med hänvisning till uppgifter om att redan färdigutbildade svenska piloter nu beräknas täcka pilotbehovet för de civila flygbolagen under de närmaste tio åren, frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till en senareläggning av igångsättningen av den civila pilotutbildning som påbörjas den 1 april 1984.

Jag vill inledningsvis erinra om den civila pilotutbildningens syfte, nämligen att trygga såväl den civila luftfartens som flygvapnets tillgång på piloter. De uppgifter som jag nyligen fått från flygbolagen visar på en årlig efterfrågan på 15–20 piloter de närmaste åren. Chefen för flygvapnet konstaterar samtidigt att det inte finns något överskott av aktiva flygvapenpiloter och att alla avgångar innebär en allvarlig åderlätning av flygvapnets organisation. Jag kan i sammanhanget nämna att Linjeflyg i höstas rekryterade sex piloter från flygvapnet. Några nya sakförhållanden som motiverar en senareläggning av den civila pilotutbildningen finns enligt min mening inte.

Anf. 2 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret. Vi har uppenbarligen olika uppgifter vad beträffar arbetsmarknaden för de svenska piloterna.

Jag inser mycket väl behovet av en alternativ utbildningsväg för svenska civila piloter. De piloter som utbildas vid flygvapnet kostar samhället enorma summor och har en flygutbildning som i förhållande till civil luftfart inte är adekvat. Flygvapnet utbildar stridsflygare. Dessa får stor erfarenhet av flygning, men ovanpå denna utbildning krävs omfattande skolning i flygning av olika civila flygplanstyper samt givetvis en rent teoretisk utbildning beträffande bestämmelser, internationella regler osv. Om flygvapenpiloter går över till ett civilt flygbolag, mister flygvapnet en viktig och dyr länk i

försvaret, och den civila luftfarten har trots det stora kostnader. Tanken med den civila pilotskolan är alltså bra.

Vi har nu, enligt uppgifter från Svensk pilotförening, ett betydande överskott på väl utbildade, erfarna – och unga piloter. Jag menar att det är både ett slöseri med medel, i en tid då vi sannerligen behöver hålla tillbaka utgifterna, och ett djupt inhumant tillvägagångssätt mot de enskilda att utbilda för en ganska säker arbetslöshet.

I Svensk pilotförenings tidskrift nr 7/8 i slutet av december 1983 berättas om en ung polack som nyligen sökt flygutbildning som arbetsmarknadsutbildning. Arbetsmarknadsstyrelsen avslag hans ansökan med motiveringen att arbetsmarknaden för piloter f. n. var dålig. Sökt utbildning bedömdes inte leda till stadigvarande arbete, vilket är meningen med arbetsmarknadsutbildningen. Polacken överklagade hos regeringen, och regeringen upphävde arbetsmarknadsstyrelsens beslut. Det är ganska märkligt. AMS måste väl ändå vara den instans som kan bedöma arbetsmarknadsläget. Regeringen och AMS har alltså nyligen bedömt arbetsmarknadsläget för piloter olika, och det är oroande. Arbetsmarknadsstyrelsen är den instans som för regeringens räkning införskaffar underlag och bedömer sysselsättningsläget i olika branscher, verksamhetsområden och delar av landet. Varför desavouerar regeringen denna expertis? Att utbilda för arbetslöshet är inhumant – ja, grymt – inte bara mot den som får satsa så mycket i onödan. Det är också ett hån mot dem som redan är arbetslösa.

Jag vill fråga kommunikationsministern: Vad är anledningen till att regeringen går emot sin egen arbetsmarknadsexpertis i en sådan här fråga? Skulle det möjligen betyda att arbetsmarknadsläget för piloter nyligen förändrats eller att det finns prognoser som tyder på en snabb förbättring?

Anf. 3 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Den fråga som Görel Bohlin nu ställer skulle egentligen arbetsmarknadsministern svara på. Det är ju en fråga av arbetsmarknadspolitisk karaktär.

Jag kan säga att när Linjeflyg rekryterade hösten 1983 fanns det ca 340 sökande. Av dessa var det 136 som saknade pilotjobb. 25 av de sökande kunde inte uppfylla Linjeflygs formella krav eller föll bort av åldersskäl. Det var således ca 100 av drygt 340 som var intressanta, sett ur rekryteringssynpunkt. Det är vidare värt att konstatera att av de 36 som kallades till intervjuer var 16 flygvapenpiloter. Detta var alltså utgångsläget för rekryteringen under 1983.

Det krävs utan tvivel en civil trafikflygarutbildning som är målinriktad inom den mest kvalificerade luftfarten för att utgöra ett verkligt alternativ till fortsatt rekrytering av militärt utbildade flygförare. Den saken torde klart framgå både av mitt svar och av det som här kan anföras. Enligt chefen för flygvapnet är en sådan här utbildning nödvändig för att säkerställa tillgången på piloter inom försvaret och för att upprätthålla en väl fungerande krigsorganisation.

Jag kan hålla med om att det finns saker och ting som pekar på att man

kanske måste ha ögonen på pilotutbildningen. I dagens läge visar flygvapenchefen på att pilotutbildningen bör komma i gång. Resurserna finns och bör utnyttjas. Han menar att det föreligger en fara för åderlätning på flygförare från flygvapnet därest man inte kommer i gång med denna utbildning. Jag tror dock att man bör göra en utvärdering av pilotutbildningen efter låt oss säga tre år. Detta måste givetvis ske i samråd med SAS, eftersom det finns ett avtal med SAS om viss åtgärd som gäller i åtminstone tio år.

Anf. 4 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Det där med utvärdering tycker jag låter tilltalande.

Svenska flygföretag bör ju i enlighet med grundlagens anda anställa den på ett pilotjobb som har de bästa meriterna. Förtjänst och skicklighet måste vara vägledande även här. Bland de sökande till pilotjänst i t. ex. SAS och LIN kan det finnas många som har betydligt bättre meriter än de som kommer från den nya skolan. Hur går det då med möjligheterna för t. ex. SAS att uppfylla det avtalskrav som säger att SAS skall åta sig att anställa ett visst antal piloter per år som kommer från pilotskolan? Kommunikationsministern menar väl inte att kravet på förtjänst och skicklighet skall åsidosättas? Det förstår jag att kommunikationsministern *inte* menar.

Detta krav är i själva verket en omöjlighet. Enligt Svensk pilotförening har man 90 arbetslösa piloter bland medlemmarna, och man räknar med 45 reservofficersutbildade, kvalificerade piloter. SAS har en pensionsavgång på ungefär 15 per år. Sannolikheten för att de mest kvalificerade sökande skall komma från den nya skolan är då sannerligen inte stor, knappast någon.

Avsikten med min fråga är att få stöd för tanken att *senarelägga* starten av skolan och också att påtala den orimliga rekryteringssituation för flygbolagen som uppstår om pilotskolans elever skall ha något slags företräde till tjänst. Vad säger kommunikationsministern om detta senare – företräde till tjänst för pilotskolans elever?

Anf. 5 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! SAS har uttryckligen sagt att något sådant inte skall förekomma. Rekryteringen kommer att ske efter meriter.

Anf. 6 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! I avtalet sägs det i alla fall att SAS skall åta sig att anställa ett visst antal piloter från skolan.

Jag konstaterar att arbetsmarknaden för piloter är synnerligen osäker. Om vi startar denna skola kommer det att innebära att vi utbildar för arbetslöshet, eller måhända för utlandet. Det tycker inte jag är särskilt väl använda skattepengar.

Jag ser fram mot den utvärdering som kommunikationsministern nu har aviserat.

Måndagen den
16 januari 1984

*Om planerad ny-
byggnad av bro
över Svartnö-
strömmen på vägen
Hysingsvik-Furu-
sund*

Anf. 7 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! SAS avtal gäller inte anställning av piloter. Det står definitivt klart att SAS anställer piloter efter deras egna meriter.

Åtagandet gäller vidareutbildning. I den här civila utbildningen ingår en viss företagsinriktad utbildning. Det är den som SAS har åtagit sig.

Anf. 8 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! En vidareutbildning bygger på en grundutbildning. Om grundutbildningen är sämre betyder det att de som antas till vidareutbildningen måste vara de mer kvalificerade, dvs. de som kommer från flygvapnet eller har en längre pilotutbildning.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Svar på fråga 1983/84:229 om planerad nybyggnad av bro över Svartnöströmmen på vägen Hysingsvik-Furusund

Anf. 9 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jan-Eric Virgin har med anledning av uppkomna skador på bron över Svartnöströmmen i Norrtälje kommun frågat mig om jag anser att det av arbetsmarknadspolitiska skäl finns orsak till en tidigareläggning av planerat brobygge.

På det statliga vägnätet finns det över 11 000 broar, varav ca 7 000 är av betong. Under senare år har skador på framför allt de äldre betongbroarna uppdagats i allt större omfattning. Ett flertal broar har fått repareras eller byggas om till betydande kostnader. Vägverket har därför inlett en stor översyn av landets broar för att kartlägga skadornas karaktär och omfattning. Verket har dock redan nu i sin budget ökat anslaget för underhållet och reparationerna av broarna.

Regeringen har mot den bakgrunden i sina direktiv till den nyligen genomförda revideringen av planerna för byggande av vägar åren 1984-1993 framhållit att behovet av bl. a. reparation och ombyggnad av broar måste beaktas. Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fasta på detta och prioriterat en ombyggnad av Svartnöbron med start redan år 1985.

Om det av tekniska skäl blir nödvändigt att påbörja ombyggnaden ännu tidigare, förutsätter jag att vägverket kan lösa den frågan. Huruvida det av arbetsmarknadsskäl finns anledning att tidigarelägga en ombyggnad är en fråga som vi inte nu kan ta ställning till på regeringsnivå. Det är en uppgift för i första hand berörda arbetsmarknadsmyndigheter att bedöma om sysselsättningsläget kräver extraordinära insatser.

Anf. 10 JAN-ERIC VIRGIN (m):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret.

Jag har ställt denna fråga mot bakgrund av det allvarliga förhållandet att den bro som finns vid Svartnöströmmen har visat sig ha så dålig bärighet att

*Om en viadukt
över järnvägen vid
Märsta station*

det inte är möjligt att tillåta den trafikbelastning som tidigare har varit normal. Man har därför fått minska brons bärighet från 10/16 ton axel-/boggtryck till 8/12. Man har också funnit att den återstående tekniska livslängden verkar vara mycket begränsad.

Vägförvaltningen har jämfört två möjligheter att höja bärigheten och bredda broförbindelsen. Man har vid en teknisk-ekonomisk analys så småningom kommit fram till att bron i sin helhet bör rivas och ersättas med en ny. Genom en konsult i vägförvaltningen har frågan nu utretts. Man kommer omedelbart att sätta i gång med denna konsultverksamhet för att projektera bron. Det finns olika alternativ för tillfart till denna nya bro, och f. n. pågår förberedande samråd med markägare och görs kostnadsjämförelser mellan de olika alternativen. En arbetsplan kommer så småningom att ställas ut och fastställelse prövas. Avsikten är att bygghandlingar skall föreligga hösten 1984. Markägarsammanträde kommer att hållas redan i februari.

Kommunikationsministern säger att det finns problem när det gäller ombyggnaden, men det är inte fråga om en ombyggnad. Som jag har sagt tidigare gäller det faktiskt en nybyggnad. Om det av tekniska skäl skulle vara nödvändigt att tidigare lägga byggandet förutsätter jag att vägverket skulle kunna lösa frågan. Men för en tidigareläggning av brobygget, exempelvis redan till vintern 1984-1985, krävs det särskilda medel. Det sägs nu att vägverket har ökat sin budget för underhåll och reparationer av broar, och med den ambitionen tycker jag att man i en sådan här allvarlig situation skulle kunna ställa i utsikt att tidigare anslå dessa medel.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1983/84:63 om en viadukt över järnvägen vid Märsta station

Anf. 11 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Görel Bohlin har frågat mig dels om jag är beredd att ta initiativ till en ökning av vägverkets ordinarie anslag på bekostnad av sysselsättningsanslaget, dels om jag kan instämma i att den planerade bron över järnvägen vid Märsta är av riksintresse och borde komma till stånd oavsett sysselsättningsläget i Stockholmsregionen.

Flerårsplanerna och fördelningsplanen för byggande av vägar åren 1984-1993 har fastställts i slutet av förra året. De nya planerna innebär en avsevärt högre ambitionsnivå i fråga om vägbyggande än under senare år.

Regeringen har i sina direktiv inför flerårs- och fördelningsplanearbetet angett planeringsramar för vägbyggandet. Planeringsramarna omfattar förutom ordinarie medel även vägbyggande med sysselsättningsmedel. Jag är inte beredd att ändra på denna ordning, vilket också framgår av den nyligen framlagda budgetpropositionen.

Genom att redan i planerna beakta såväl ordinarie medel som sysselsättningsmedel kan väginvesteringarna placeras in i planerna enligt den

*Om en viadukt
över järnvägen vid
Märsta station*

prioriteringsordning som myndigheter och kommuner i resp. län finner bäst förenlig med de vägpolitiska målen. Vägplanerna skall således vara länens samlade syn på hur och i vilken ordning vägobjekten i länen skall byggas oavsett finansieringssätt.

En bro över järnvägen i Märsta är angelägen av flera skäl. Brobygget har diskuterats alltsedan tillkomsten av Arlanda flygplats. I den av länsstyrelsen fastställda flerårsplanen för byggande av länsvägar har objektet placerats på 15:e plats med planerad byggstart år 1989. Länsstyrelsens beslut visar att länet anser att det finns andra vägobjekt som är mer angelägna än ett brobygge i Märsta.

Länsstyrelsens beslut har av Sigtuna kommun överklagats till regeringen. Ärendet bereds f. n. inom regeringskansliet. Jag är därför inte beredd att nu kommentera Görel Bohlins fråga ytterligare.

Anf. 12 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Tyvärr har min interpellation om "prioriteringsordningen av vägobjekt" rubricerats om av kammarkansliet. Skälet till *min* rubrik var att jag med projektet viadukt över järnvägen vid Märsta som exempel ville principiellt diskutera fördelningen över landet av vägmedlen på objekt av olika angelägenhetsgrad.

Beträffande viadukten tycks alla vara rörande överens om dess höga grad av angelägenhet – även kommunikationsministern, förstår jag. Projektet har prioriterats högst av kommunen och högt av vägförvaltning och länsstyrelse. Skälet till det är givetvis viaduktens riksintresse för att räddningstjänsten vid Arlanda skall fungera som planerats. Just därför är det minst sagt uppseendeväckande att den inte redan finns. Arlanda invigdes 1964.

Självfallet är jag införstådd med och glad över att planeringsramarna för vägobjekt numera omfattar både ordinarie medel och sysselsättningsmedel. Detta är ju gamla moderata förslag och innebär avsevärt mycket bättre planeringsförutsättningar för vägverket. Det finns emellertid vissa samhällsekonomiska problem beträffande den länsvisa bedömningen av hur sysselsättningsmedlen skall fördelas, menar jag.

Om vi tittar på projektet viadukten i Märsta, har länsmyndigheterna i flera år hoppats att projektet skall kunna inrymmas i sysselsättningspaketet. Eftersom ordinarie väganlag ofta inte räcker långt, står hoppet – även beträffande mycket angelägna projekt – till sysselsättningsmedlen. Dessa pengar fördelas emellertid framför allt till län och kommuner med arbetslöshet, och det kan ju tyckas vara bra. AMS avgör fördelningen mellan regionerna. Detta innebär emellertid att medel går till län där man faktiskt får leta efter lämpliga, angelägna objekt. Ja, där man är framme på 1990-talet i sina prioriteringslistor.

Stockholms län, som är gynnat i sysselsättningshänseende, får ofta inga pengar alls – eller mycket litet – och därför får angelägna projekt där anstå. Ibland får t.o.m. påbörjade projekt stoppas och arbetskraften, vilken

kanske rekryterats från andra och sysselsättningsvågare regioner, skickas hem.

Vad innebär då detta? Jo, denna arbetskraft registreras som arbetslös på hemorten. Detta leder till en försämrad sysselsättningsstatistik i det länet, vilket i sin tur leder till att mer pengar ges till obehövliga eller inte så angelägna projekt osv. Det rimliga vore, och det vill jag höra kommunikationsministerns uppfattning om, att vägverket även fick bedöma var sysselsättningspengar skulle sättas in – på vilka objekt och i vilka län – i samråd med AMS, som mot den bakgrunden kunde erbjuda arbete till människor i sysselsättningsvåga områden, men kanske på annan ort.

Jag vill fråga: Är kommunikationsministern beredd att ta initiativ till att även sysselsättningsmedel satsas på objekt som för riket har hög angelägenhetsgrad – dvs. ger god avkastning och god samhällsnytta – varigenom samma effekt uppnås som om det ordinarie anslaget ökades på bekostnad av sysselsättningsanslaget? Objekt som ger god avkastning genererar ju ändå jobb i större utsträckning än tillfälliga satsningar på mindre lönande projekt.

Anf. 13 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Beträffande detta projekt – interpellationen gällde ändock en viadukt över järnvägen vid Märsta station – är att konstatera att den socialdemokratiska regeringen ju har tagit speciell hänsyn till utflyttningen av jettrafiken från Bromma till Arlanda.

Vägverket hade i uppdrag av regeringen att utreda effekterna på vägtrafiken av en sådan utflyttning. I den utredningen förordades på kort sikt följande åtgärder. Ett mitträcke plus belysning på E 4, alltså mellan Tureberg och Märsta, bedömdes kosta ca 26 milj. kr. Man föreslog också höjd belägnings- och vintervåghållningsstandard på E 4 och som tredje och sista åtgärd en ny bro över järnvägen i Märsta. Dessa utredningsförslag lämnades till den dåvarande regeringen i april 1981.

I ett sysselsättningspaket i april 1983 föreslog den socialdemokratiska regeringen, Görel Bohlin, att man skulle anslå, om jag inte missminner mig, ca 28 milj. kr. för att utföra det första av dessa projekt: mitträcket och belysningen mellan Tureberg och Märsta. Det arbetet togs således med i ett sysselsättningspaket.

Jag har tidigare sagt här i kammaren och vill nu gärna upprepa, att man hade kunnat anslå dessa pengar tidigare. Man hade från den dåvarande borgerliga regeringens sida kunnat påbörja det här arbetet, eftersom utredningen presenterades i april 1981. Det gjorde man emellertid inte, och det är bara att konstatera att det är detta som gör att vi nu befinner oss i det läget att det arbetet pågår nu. Enligt min uppfattning borde det här arbetet av flera skäl – inte minst trafikpolitiska – rimligtvis ha varit klart före utflyttningen till Arlanda. Den åtgärden hade betytt väldigt mycket. Men det är bara att konstatera att även i den ekonomisk-politiska propositionen föreslog vi att pengar skulle anvisas till Stockholms län för vissa åtgärder inom vägverkets arbetsområde.

Nr 60

Måndagen den
16 januari 1984

*Om en viadukt
över järnvägen vid
Märsta station*

*Om en viadukt
över järnvägen vid
Märsta station*

När det gäller bron över järnvägen vid Märsta vill jag påpeka att ett beredningsarbete påbörjats inom departementet. Först sedan det är klart har jag ett sådant underlag att jag kan ta ställning. Det är därför rätt naturligt att jag inte i dag ger ett besked om regeringens uppfattning i den här frågan. Det är jag alldeles övertygad om att Görel Bohlin förstår.

Vägverket borde få vara med och bestämma när det gäller sysselsättningspolitiska insatser, säger Görel Bohlin. Det är ju så att uppgifterna från de olika länen givetvis tas från vägverket. Projekten hämtas ju från flerårsplanen eller från de beredskapsplaner som finns i vissa län. De tas i den turordning som de finns presenterade. Skulle det föreligga speciella skäl att bryta den prioriteringen, gör man självfallet det, men vägverket är alltså i allra högsta grad med i detta arbete. Det var sysselsättningen för byggarbetskraften som låg till grund för de speciella insatser som vi gjorde i det senaste sysselsättningspaketet. Stockholms län samt vissa andra län föll då utanför, eftersom man där inte hade problem med sysselsättningen för byggarbetskraften.

Vidare kan jag säga att det pågår en diskussion mellan vägverket och arbetsmarknadsstyrelsen om dessa pengar. Eftersom den diskussionen pågår är det mycket svårt att i dag ge något exakt besked om man kan överföra en del av dessa slantar till ordinarie anslag. Vi får se vad diskussionen leder till. En sak är dock definitivt klar, att vägprojekt är utomordentliga projekt ur sysselsättningssynpunkt, därför att de är belägna i sådana områden som har problem med sysselsättningen. I varje fall har inte jag, Görel Bohlin, upplevt att man från vägverkets sida skulle ha hamnat i den situationen att man varit tvungen att skicka tillbaka pengar på grund av att man saknat projekt.

Jag tror mig ha viss erfarenhet, och det gäller även tiden innan jag blev kommunikationsminister. Jag vet således att man från vägverkets sida så att säga tar från flerårsplanerna. Det är naturligtvis fråga om prioriterade projekt. Några onödiga projekt har jag över huvud taget inte varit med om.

Anf. 14 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Vad beträffar viadukten över järnvägen vid Märsta station vill jag bara påminna kommunikationsministern om tidsrymden fr. o. m. Arlandas tillkomst och fram till den borgerliga regeringens tillträde. Det var alltså fråga om tolv år, så nog hade den socialdemokratiska regeringen tid på sig att bygga den viadukt som faktiskt behövdes för räddningstjänsten, något som man kom underfund med mycket snart.

Kommunikationsministern anförde själv ett exempel på sysselsättningsmedel till Stockholms län. Jag tycker att detta är ganska märkligt ur prioriteringssynpunkt. Det gäller de 25,9 miljoner som tilldelades länet 1983 att användas till belysning och mitträcke på E 4:an mellan Stockholm och Arlanda. På en motorvägsbit som är den trafiksäkraste i Sverige har man alltså satsat 25,9 miljoner av sysselsättningspengar på trafiksäkerheten att användas för investering – och till en årlig driftkostnad uppgående till 0,5 milj. kr.

I samband med investeringar för vägar gör vägverket en ambitiös och

*Om en viadukt
över järnvägen vid
Märsta station*

viktig samhällsekonomisk bedömning av varje objekts angelägenhet och samhällsnytta. Jag är övertygad om att det är riktigt och bra att handskas med skattemedel på detta sätt. Men vari ligger den kolossala samhällsnyttan i fråga om det projekt som kommunikationsministern nu själv nämnde i jämförelse med t. ex. viadukten? Har någon beräkning över huvud taget gjorts?

Jag har velat göra kommunikationsministern uppmärksam på de här fenomenen, och jag vill fråga om kommunikationsministern är beredd att ta initiativ till samtal med arbetsmarknadsministern – eller inom regeringen – beträffande användningen av sysselsättningsmedel. Visserligen går man efter prioriteringsordningen i resp. län. Men eftersom AMS styr användningen av sysselsättningsmedlen, får man i län med arbetslöshet plocka fram projekt som är avsedda att åtgärdas långt in på 1990-talet och flytta fram dem till 1984. I t. ex. Stockholms län, där man har behov av väginvesteringar, får man däremot vänta. Samhällsekonomiskt kan detta inte vara vettigt.

Anf. 15 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Kanske uppfattade inte Görel Bohlin min redovisning. Jag sade att vägverket fick i uppdrag av regeringen att utreda effekterna på vägtrafiken av en utflyttning av jettrafiken från Bromma till Arlanda. Det var vägverket, Görel Bohlin, som gjorde prioriteringen. Vägverket förespråkade mitträcke och belysning på E 4:an – sträckan Tureberg–Märsta –, höjd standard när det gäller beläggning och vinterväghållning på E 4:an och ny bro över järnvägen i Märsta.

Jag vet inte varifrån Görel Bohlin har fått att detta skulle vara en mindre vettig satsning. Jag åker själv den aktuella sträckan när jag är på väg ut till flyget i Arlanda. Jag vågar påstå att nästan alla förare som jag har åkt med har sagt att detta verkligen är en mycket viktig åtgärd ur trafiksäkerhetssynpunkt. I samband med att sysselsättningspaketet lades fram den 20 april 1983 gjorde jag bedömningen att detta rimligtvis skulle ha gjorts tidigare. Förslaget fanns ju tillgängligt för den dåvarande regeringen i april 1981. Vi ansåg då att de 28 miljonerna var pengar som var väl värda att satsas på just den här åtgärden när det gäller Arlanda.

Beträffande samtal mellan arbetsmarknadsministern och mig om sysselsättningen: Jag kan försäkra Görel Bohlin att sysselsättningsfrågor handläggs så att beredningen sker inom samtliga departement som på något sätt är berörda av behovet av sysselsättningsskapande insatser. Det kan gälla vägar, teleområdet och SJ. Beredningen går självfallet till så att berörda statsråd diskuterar vilka åtgärder som skall vidtas. Och jag kan lova att vi även fortsättningsvis skall föra samtal med varandra.

Anf. 16 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Kommunikationsministern och jag är tydligen rörande överens om att viadukten hade bort byggas tidigare – tjugotalet är tidigare.

Vad beträffar det här exemplet som kommunikationsministern nu tog angående sysselsättningsmedel för belysning sträckan Arlanda–Stockholm

av trafiksäkerhetsskäl vill jag tala om att olyckskvoten för den vägbiten är 0,25 olyckor per miljon axelparkilometer. För motorvägar i hela landet är siffran i snitt mellan 0,28 och 0,30. Och motorvägar är de vägar som har lägst olycksfrekvens. Denna vägstup har alltså ca 10 % lägre olycksfrekvens än genomsnittet för motorvägar, och det är så lågt man kan komma. Detta är siffror som bygger på en femårig mätperiod, dvs. under den tid då det inte fanns någon belysning.

Beträffande sysselsättningsläget i Stockholmsregionen vill jag säga: Vi har redan nu en mycket stor andel importerad arbetskraft i Stockholmsregionen. Vi behöver specialarbetskraft till vägobjekt. Kommunikationsministern var inne på att vi kanske inte behövde importera så mycket i Stockholmsregionen, men det behöver vi faktiskt.

Slutligen vill jag säga att om sysselsättningsmedel satsas på objekt som ger god avkastning och god samhällsnytta, måste satsningen generera jobb i större utsträckning än tillfälliga satsningar på mindre lönande objekt. Vägverkets sätt att arbeta är här utmärkt.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1983/84:65 om åtgärder mot viss lagtillämpning

Anf. 17 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! I en interpellation har Margareta Persson frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att tillämpningen av lagar och beslut inte skall bli absurd i det enskilda fallet.

Regler och administrativa rutiner kan aldrig utformas så att de med hundraprocentig säkerhet leder till ett från alla synpunkter rimligt resultat vid tillämpningen. Det är givetvis angeläget att myndigheterna tillämpar bestämmelserna på ett sådant sätt att det inte uppkommer konsekvenser som kan te sig stötande i det enskilda fallet. Men tyvärr är det inte möjligt att helt gardera sig mot att det ibland kan inträffa olycksfall.

Det är också av stor betydelse att det finns tillräckliga möjligheter att rätta till de eventuella felaktigheter som inträffar. I vårt rättssystem har därför byggts in korrigeringsmöjligheter som självrättelse, besvär, resning, anstånd och nåd, för att bara nämna några exempel.

I det första av de båda fall som Margareta Persson har tagit upp – en djupt tragisk händelse – ingrep myndigheterna med stor snabbhet för att rätta till den uppkomna situationen. Det beslut av regeringen som erfordrades fattades omedelbart.

I det andra fallet har en invandrarflicka placerats i en viss skolklass på grund av de uppgifter om hennes ålder som fanns i hennes pass. Det har emellertid uppkommit tvivel om huruvida uppgifterna är riktiga. Det pågår därför undersökningar för att på ett mera tillförlitligt sätt fastställa hennes ålder. Resultatet av dessa undersökningar beräknas, enligt vad som har sagts

mig, föreligga inom kort.

De fall som Margareta Persson har tagit upp leder enligt min mening inte till den bedömningen att det saknas tillräckliga möjligheter att förhindra att beslut medför orimliga konsekvenser.

Nr 60

Måndagen den
16 januari 1984

*Om åtgärder mot
viss lagtillämpning*

Anf. 18 MARGARETA PERSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. Kanske formulerade jag interpellationen fel, men avsikten var inte att diskutera de fall jag nämnt i min interpellation, utan att föra en mer principiell diskussion kring lagars tillämpning i enskilda fall.

Nu har justitieministern sagt att de fall jag har tagit upp inte leder till den bedömningen att det saknas möjligheter att förhindra att beslut medför orimliga konsekvenser.

Det är möjligt att det är så i de här fallen. Men problemet är att vi varje dag möter händelser av liknande slag. Under de senaste veckorna har massmedia t. ex. diskuterat fallet med den 92-åriga kvinnan som skall skatta för för att hon får bo gratis hos sin son. Ärendet är antagligen alldeles korrekt handlagt. Men många männisikor undrar över om man inte kunnat låta bli detta, eller med andra ord: Kunde inte tjänstemännen ha blundat för bestämmelserna i detta fall? Jag begär inte alls att justitieministern nu skall svara på den enskilda frågan. Jag tar den bara som ett ytterligare exempel på händelser som visar att allmänna bestämmelser i vissa fall kan te sig direkt stötande i det enskilda fallet.

Naturligtvis är jag mycket medveten om att den allmänna rättssäkerheten skulle vara i fara om tjänstemännen satte i gång och blundade när det passade dem. Ändå menar jag att vi måste ta en seriös diskussion kring detta.

Väldigt mycket av det arbete som civildepartementet nu dragit i gång, senast presenterat i budgetpropositionen, går också ut på att förenkla regler, närma myndigheter och allmänhet till varandra och öka myndigheternas serviceanda.

Det var kring detta jag ville föra en diskussion med justitieministern. Är det lagstiftningen det är fel på, eller är det endast tillämpningen? Vilka initiativ bör regeringen ta för att öka den enskilda tjänstemannens möjlighet att ingripa eller att avstå från att ingripa i vissa fall?

Jag menar att vi som vill värna om den offentliga sektorn skall föra den här diskussionen. Det är vi som vet vad den betyder för enskilda människors möjlighet till frihet och likaberättigande som ständigt måste granska dess organisation.

En sådan debatt har nu börjat komma. Civildepartementets arbete är ett led i detta. SKTF har också satt i gång med en kampanj mot "korkade" regler. Däremot betackar jag mig för att de som egentligen är negativa till den offentliga sektorn skall föra den här diskussionen. Det finns grupper – partier – i samhället som gärna tar enskilda fall som utgångspunkt för attacker mot hela den offentliga sektorn. De ser snarast med glädje hur nya byråkratiska felgrepp görs – allt för att få näring till sina attacker emot socialdemokratins ständiga kamp för att via den gemensamma sektorn skapa

*Om åtgärder mot
viss lagtillämpning*

ett mer solidariskt samhälle.

Det är mot den här bakgrunden jag har framställt denna interpellation. Som socialdemokrater måste vi se mycket allvarligt på enskilda fall, där besluten visserligen är lagliga men strider mot allmänt förnuft. Att människor i många fall har möjlighet att överklaga är inte tillräckligt. Vi måste se till att hänsynslösa beslut inte fattas.

Rättssäkerheten får inte komma i fara. Jag är medveten om det. Men jag tror att vi i Sverige har en ganska unik ämbetsmannakår; den är mycket lojal mot gällande regler. Risken är kanske snarare att tjänstemännen är så lojala mot allmänna regler att de enskilda kommer i kläm och känner sig orättvist behandlade – även om de formellt är rättvist behandlade.

Jag vill som exempel återgå till en av de händelser jag refererat i min interpellation. En invandrarflicka har placerats i en högre årskurs, därför att man följt det personnummer som står i passet. Alla inblandade säger att det är fel – flickan är yngre och måste gå i en lägre klass. Men med hänsyn till passets uppgifter måste hon gå kvar i den högre årskursen tills det är utrett vem som har rätt eller fel. Kanske man borde göra tvärtom? De enskilda tjänstemännen kanske skulle tro på de inblandade och sätta flickan i den klass de anser vara den rätta. Om det visar sig fel – ja, då får man ta upp diskussionen igen.

Kanske vi måste pröva att utveckla en omvänd rättssäkerhet i vissa fall? I enskilda fall, där det är bäst för den berörda människan – och även ter sig riktigt ur en allmänmoralisk aspekt – låter man tjänstemännen gå emot gällande regler. Om någon annan känner sig orättvist behandlad av detta förfarande, kanske den personen skulle ha rätt att överklaga i stället.

Jag har naturligtvis inte några som helst färdiga lösningar på detta problem. Men jag har oroats över att enskilda människooöden tas som intäkt för attacker mot den gemensamma sektorn. Och jag har oroats över att vi fått en offentlig sektor som är så "rättvis" att den ibland blir orättvis i sin tillämpning.

Jag hoppas mycket av civildepartementets arbete. Men min fråga till justitieministern kvarstår egentligen. Jag måste därför fråga: Pågår det inom justitiedepartementet något arbete kring de frågor jag berört? Eller kommer ett sådant arbete att initieras med hänsyn till civildepartementets försök att få en mänskligare offentlig sektor?

Anf. 19 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Det är klart att det är olyckligt när det uppstår situationer i förvaltningen som ter sig stötande – där är Margareta Persson och jag alldeles överens. Vi är också överens om att i ett samhälle med ett utvecklat regelsystem, där tusentals beslut fattas varje dag, går det inte att undvika att det ibland fattas beslut som är oriktiga eller som framstår som olämpliga av ett eller annat skäl.

Det är väl detta som är poängen: det här går inte att undvika ens med den allra bästa och mest heltäckande lagstiftning. Detta är inte ett problem som ytterst löses genom lagstiftning.

Det är därför så oerhört viktigt att myndigheterna griper sig an problemet när det är något som har gått snett eller är på väg att gå snett i förvaltningen. Här kommer – som Margareta Persson säger – in som någonting mycket viktigt den målmedvetet styrda utveckling som nu pågår i svensk statsförvaltning i riktning mot att myndigheterna kanske mer än tidigare skall uppleva sig som serviceorgan med en stark inlevelse i medborgarnas förutsättningar, villkor och behov.

Detta är, som Margareta Persson framhöll, civilministerns bord. Men jag kan väl vittna från en ganska färsk erfarenhet från svensk statsförvaltning, från vilken jag kommer, att här sker i dag någonting ganska väsentligt i den här riktningen.

Vad vi kan göra på lagstiftningsfältet – jag har redan antytt det – är kanske mer begränsade insatser, men i allt lagstiftningsarbete som jag har ansvaret för framöver skall jag försöka sträva efter att undvika detaljreglering och den typ av uppläggning av lagstiftningen som inbjuder till olyckshändelser.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1983/84:74 om säkerhetspolisens verksamhet

Anf. 20 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Nils Berndtson har frågat mig om regeringen är beredd att tillsätta en parlamentarisk kommission med uppgift att granska säkerhetspolisens verksamhet.

Yrkanden om en parlamentarisk översyn av säkerhetspolisens verksamhet har under senare år vid ett flertal tillfällen prövats av riksdagen. Justitieutskottet har avstyrkt bifall till yrkandena. Jag ber att få hänvisa till justitieutskottets betänkanden 1979/80:3 och 31, 1980/81:33, 1981/82:38 och 1982/83:33. Riksdagen har i samtliga fall följt utskottet.

De exempel som Nils Berndtson tar upp och som enligt honom skulle vara skäl för en kommission är samtliga sådana som har diskuterats i denna kammare ett flertal gånger. Mina företrädare har ett antal gånger besvarat frågor och interpellationer från Nils Berndtson och hans partikamrater om just de förhållanden som Nils Berndtson nu tar upp.

Svaret till Nils Berndtson är att regeringen inte på grund av vad Nils Berndtson har anfört avser att tillsätta någon parlamentarisk kommission för att granska säkerhetspolisens arbete.

Anf. 21 NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! Uppgiften för säkerhetspolisen bör vara att förebygga och avslöja verksamheter riktade mot rikets säkerhet. Detta är givetvis en grannliga uppgift. Det är därför viktigt att arbetet bedrivs på ett sätt som inger förtroende och vinner stöd. Tyvärr har dock en rad händelser inträffat som gett upphov till starka invändningar mot det sätt varpå säpo fullgör sin

uppgift. Det har inte heller gjorts mycket för att skingra misstankar om att säkerhetspolisens arbete har en inriktning som undergräver såväl rättstryggheten som allmänhetens förtroende. Förnekanden och motstridiga uppgifter har ökat misstron. Anmärkningsvärda förhållanden avslöjade av tidigare säpo-medarbetare hör till bilden.

Det är mot denna bakgrund och med hänvisning till några omdiskuterade fall som jag framställt min interpellation. Jag har frågat om regeringen är beredd att tillsätta en parlamentarisk kommission med uppgift att granska säkerhetspolisens verksamhet. För det svar jag fått här i dag tackar jag justitieministern, men jag kan inte förklara mig nöjd med svaret. Besvikelsen gäller då inte bara att justitieministern avvisar tanken på en sådan kommission utan också det sätt varpå dessa allvarliga frågor behandlas.

Till nöds skulle det knapphändiga svaret kunna förklaras med att justitieministern är ny på sin stol och inte kunnat överblicka allt inom sitt område. Men det kan inte vara så mycket svårare att kartlägga anledningarna till en granskning av säpo än att registrera hur många gånger som kravet avisats.

Justitieministern säger att hans företrädare ett antal gånger har "besvarat frågor och interpellationer från Nils Berndtson och hans partikamrater" om de förhållanden som tagits upp i interpellationen. Det är förvisso riktigt. Det bör dock tilläggas att säpos egen verksamhet ständigt aktualiserat frågan och gett nytt stoff till debatten. Bakgrunden till min fråga var bl. a. att tidigare diskuterade fall på nytt aktualiserats och att nya fall tagits upp. Det kan då vara intressant att veta hur den nuvarande regeringen ser på säpos verksamhet.

När det gäller justitieministerns hänvisning till vad hans företrädare sagt kanske också kan tilläggas att hans närmaste företrädare vid ett tillfälle talade om att säpo jobbat i utmarkerna. Efter en genomgång av säpos verksamhet besvarade den dåvarande justitieministern en reporters fråga, om det finns anledning att återigen utreda säpos roll, med följande ord: Jag utesluter ingenting!

Vore det inte klokt även av dagens justitieminister att inte utesluta behovet av en granskning av säpos verksamhet?

Jag vill helt kort peka på några av de problem som bidrar till den oro som många känner. Var för sig kan de motivera en undersökning, och sammantaget gör de det definitivt.

Åsiktsregister som upprättats i ett tidigare skede tycks, alla försäkringar till trots, alltså finnas kvar. I de avslöjanden som den tidigare säpo-medarbetaren Melker Berntler gjorde i slutet av 1970-talet fanns fall där s. k. brott mot transportförbudet av kommunistiska tidningar under krigsåren långt därefter belastat personer.

När det gäller dessa register kan man göra samma fundering som Dagens Nyheters ledarskribent den 15 mars 1983:

"På tal om åsiktsregistrering försäkrar rikspolischefen att sådan numera inte förekommer. När han tillträdde 1978 vidtogs nämligen en rensning i registren.

Konstigt, redan åren kring 1970 rensades ju alla redan då förbjudna åsiktsregister på det förbjudna, enligt vad statsmakterna tidigare försäkrat. Vem smugglar ständigt in i registren dessa nya olycksfall i arbetet?"

Sanningen förefaller vara att gamla uppgifter behållits och nya tillförts. Säpos stora intresse för vänstergrupper, bl. a. i samband med den omfattande solidariteten med Vietnams folk, torde ha lett till att många har registrerats.

Klara besked om registren är enligt min mening en viktig fråga som motiverar en undersökning. Vad anser justitieministern?

Registrering och utlämnande av uppgifter har lett till att oförvitliga personer hindrats från att få vissa jobb. Något av ett yrkesförbud har alltså kommit att gälla. Det handlar inte om att bestrida att vissa jobb kan betecknas som skyddsklassade tjänster, men omfattningen och tillämpningen har fått orimliga konsekvenser. Ett bekant exempel på detta är snickaren i Karlskrona som vägrades anställning vid marinmuseet – ett fall som f. ö. prövas av Europadomstolen i Strasbourg. Universitetslektor Dennis Töllborg, som ägnat dessa frågor stor uppmärksamhet, har beräknat att minst 1000 personer årligen drabbas av detta yrkesförbud. Kan det vara förenligt med uttalade demokratiska målsättningar?

Personalkontrollkungörelsen, som tillämpas i dessa sammanhang, har tillämpats på ett sätt som måste ifrågasättas. Bestämmelsen att ingen får registreras *enbart* på grund av sina åsikter har utnyttjats på det sätt som den luddiga formuleringen möjliggör. Om man bara hittar något annat att registrera samtidigt, så är det tydligen fritt fram för åsiktsregistrering.

Den som registrerats och som en följd härav avstängts från ett arbete förvägras besked om anledningen. Detta är en upprörande rättslöshet.

I andra sammanhang anses det självklart att en anklagad skall få ta ställning till anklagelsen, men inte i fall som kan påverka en människas hela framtid. Risken för misstag blir också större. Det kan finnas en felaktig uppgift i ett register, men den blir aldrig prövad när den registrerade förvägras rätten att ta del av uppgiften.

Så sent som förra året företogs vissa ändringar i personalkontrollkungörelsen. Det låter bättre att den berörde *skall* få ta del av materialet i stället för som hittills att han eller hon *bör* få det. Men i praktiken får det föga värde då bestämmelsen kringgärdas med undantag som leder till att vederbörande inte får ta del av uppgifterna. Den praktiska konsekvensen av ändringen är faktiskt inte till den enskildes fördel, snarare tvärtom.

Det har förekommit en rad avslöjanden av tidigare säpo-medarbetare om verksamhetens inriktning, där det t. o. m. påståtts att misstänksamheten lett till att regeringen vid en tidpunkt inte fått alla informationer. Trots vissa s. k. utredningar kvarstår en rad frågetecken.

Uppgifter om telefonavlyssning mot tidningsredaktioner för några år sedan vållade stor oro bland journalister och ansvariga utgivare och givetvis också bland allmänheten. Affären med Sveriges Radio förra året är inte i alla delar klarlagd vad gäller säpos roll. IB-affären och den s. k. sjukhusaffären i Göteborg har inte klarlagts på ett tillfredsställande sätt och har änyo trängt fram. Säpos samröre med säkerhetstjänsten i andra länder bör klarläggas osv.

Justitieministern säger i interpellationssvaret att de exempel som i interpellationen anförts som skäl för att tillsätta en kommission samtliga är sådana som diskuterats här i kammaren. Det kan också ha sin riktighet, men frågan är då om dessa diskussioner skingrat misstankarna och oron rörande säpos verksamhet. Jag anser det inte. Därtill kommer att flera av de frågor som tidigare diskuterats fått ny aktualitet genom senare händelser och avslöjanden. Dessutom har nya fall tillkommit som motiverar en grundlig undersökning.

Om det är uppfattningen inom regeringen att vad som hittills skett inte motiverar en kommission för grundlig undersökning, så måste man ställa frågan: Vad skall ske innan regeringen är beredd att grundligt granska säkerhetspolisens verksamhet?

Herr talman! Säpo har en benägenhet att göra övertramp, och uppmärksamheten mot åsiktsregistrering och hot mot rättstryggheten ökar. Därför torde frågan om kontrollen av säkerhetspolisens verksamhet återkomma här i riksdagen, även om regeringen i dag inte är beredd att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommission. Denna regeringens ståndpunkt måste beklagas, men frågan är säkert inte avförd genom dagens interpellationssvar.

Anf. 22 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! De frågor och propåer som Nils Berndtson tar upp har i olika former behandlats i riksdagen vid åtminstone tio tillfällen under de senaste åren, senast vid ett par tillfällen förra året.

Jag kan inte se att något nytt i dag har tillförts debatten. Det gäller påståendena om åsiktsregistrering, gamla register som inte har förstörts, personkontrollkungörelsens tillämpning, utlämnande av uppgifter till andra länder, osv.

Jag har satt mig in i de föreskrifter och den organisation som gäller i dag. Jag delar helt de bedömningar som ett stort antal justitieministrar har gjort i svar på frågor och interpellationer i riksdagen och som riksdagen i några fall själv har gjort i anledning av motioner. Jag delar alltså de här bedömningarna, och det är bedömningar som har den innebörden att Nils Berndtsons kritik är obefogad.

Jag vill tillägga att jag personligen genom besök hos säkerhetsavdelningen – bl. a. genom att ta del av ifrågavarande register och genom att ställa frågor om den närmare hanteringen och om verksamheten i övrigt – kommer att förvissa mig om att det sker en korrekt tillämpning av gällande föreskrifter också i fortsättningen. Det kommer jag att göra inom kort, och jag kommer sedermera, fortsättningsvis och kontinuerligt personligen att följa den här verksamheten.

Dessutom känner Nils Berndtson väl till att samma möjlighet som jag har rikspolisstyrelsens styrelse – och även justitieutskottet har goda möjligheter till inblick i verksamheten.

När det gäller kravet på en parlamentarisk kommission har jag naturligtvis inte uteslutit att ett behov av en sådan skulle kunna uppstå vid något tillfälle,

men jag ser i dag inte något behov av en sådan kommission.

Det gäller, Nils Berndtson, att komma med något nytt i de här frågorna för att leda mig till en annan bedömning. Nils Berndtson har i dag inte lyckats komma med något nytt.

Anf. 23 NILS BERNDTSON (vpk):

Herr talman! Justitieministern menar att frågorna inte har tillförts något nytt. Nu kan man till det säga att redan vad som är känt i de olika frågorna tillräckligt motiverar en grundlig undersökning. De undersökningar som har företagits i enstaka frågor har vanligtvis varit försedda med den reservationen att det har varit svårt att få fram alla uppgifter, och oklarheter har därför kvarstått. Till det nya som ändå har tillförts är de ständiga avslöjandena där uppgift står mot uppgift från olika medarbetare hos säkerhetspolisen. Säpo-medarbetarna blir i vissa lägen rätt så meddelsamma om den verksamhet som man annars är så förtegen om.

Melker Berntlers avslöjanden rörde om en hel del. Så kom Georg Wuopios avslöjanden om förra säpo-chefen Per-Gunnar Vinges misstankar om Olof Palme som en säkerhetsrisk. Vinge kontrade med att anklaga socialdemokraterna på vissa punkter, ansvar för IB och sjukhusaffären i Göteborg och liknande. Informationschefen i rikspolisstyrelsen Curt Falkenstam spår på ytterligare i sin bok med den betecknande titeln Polisernas krig, osv.

Det skulle säkert gå an att förse justitieministern med en hel del sådana exempel som förklarar människornas oro, och jag tror nog att justitieministern innerst inne begriper att folk vill veta vad som pågår och att det är regeringen som har ett stort ansvar för att de olika härvorna reds ut.

Jag anser att den parlamentariska insynen i rikspolisstyrelsen är otillräcklig. Vissa föredragningar sker uppenbarligen, men får parlamentarikerna veta allt vad som behövs för en totalbedömning av verksamhetens inriktning? Jag menar att den nuvarande parlamentariska insynen i varje fall inte kan sägas eliminera behovet av en parlamentarisk kommission, där samtliga riksdagspartier skulle ingå och där uppgiften skulle vara att bl. a. med tanke på de problem som jag nu har nämnt företa en djupgående översyn av verksamheten.

Jag kan emellertid notera någonting positivt i justitieministerns inlägg. Han sade att han ämnar besöka säkerhetspolisen och sätta sig in i frågorna, bl. a. beträffande registrens existens och tillämpning. Jag hoppas att vi i någon form kan få en redovisning av resultatet av besöken. Det är ju inte bra om landets justitieminister är den som är mest avvisande när det gäller kravet på en översyn. Eftersom justitieministern har hänvisat till debatter här i riksdagen, vill jag erinra om att ledamöter av justitieutskottet i förra årets debatt om dessa frågor sade sig inte vara främmande för en översyn. Man ansåg emellertid att den nya organisationen borde få fungera ett tag, innan det företogs en översyn. Det framhölls också att det inte heller inom rikspolisstyrelsen råder några delade meningar om att det kan vara lämpligt att i ett senare skede ta upp frågan om en översyn.

Jag skall naturligtvis inte dra långtgående slutsatser av det något

knapphändig interpellationssvaret, men jag kan inte befria mig från känslan av att de ambitioner som uttalades omedelbart efter regeringsskiftet om översyn av säkerhetspolisens arbetsmetoder något har avtagit. Visserligen var det även tidigare svårt att få en uppfattning om vad regeringen avsåg att göra, men i dag bryr man sig inte ens om att dölja avsaknaden av åtgärder bakom talet om den pågående genomgången, som man då åberopade. Jag tycker att detta är litet illavarslande, bl. a. mot bakgrund av den senaste tidens händelser, som understryker behovet av en total översyn.

Anf. 24 Justitieminister STEN WICKBOM:

Herr talman! Jag står fast vid vad jag sade i översynsfrågan. När jag talade om någonting nytt syftade jag inte, Nils Berndtson, på skvaller och lösa påståenden. Sådant kan vara ägnat att skapa oro och misstro hos allmänheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Proposition 1983/84:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1984/85 hänvisades till utskott enligt följande:

Statsbudget för budgetåret 1984/85	Finansutskottet
Bil. 1 Finansplanen	Finansutskottet
Bil. 2 För flera huvudtitlar gemensamma frågor	Arbetsmarknadsutskottet
med undantag för	
punkt 4 Myndigheternas externa tidskrifter	Konstitutionsutskottet
punkt 7 Redovisning av statsförvaltningens ADB-användning m. m.	Finansutskottet
Bil. 3 Kungl. hov- och slottsstaterna	Konstitutionsutskottet
Bil. 4 Justitiedepartementet	Justitieutskottet
med undantag för punkterna	
G 2 Centralnämnden för fastighetsdata	Bostadsutskottet
G 3 Datainspektionen	Konstitutionsutskottet
G 6 Bokföringsnämnden	Lagutskottet
H 4-5 Stöd till politiska partier – Allmänna val	Konstitutionsutskottet
Bil. 5 Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
med undantag för	
punkterna	
B 6-7 Byråer för handels- och råvarufrågor m. m. – Internationell råvarulagring	Näringsutskottet
E 1-3 Kommerskollegium – Exportkreditnämnden, täckande av vissa förluster	Näringsutskottet

Bil. 6	Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet med undantag för Litt. J Räddningstjänst	Bostadsutskottet
Bil. 7	Socialdepartementet	Socialutskottet med undantag för Litt. B Administration av socialförsäkring m. m.	Socialförsäkringsutskottet
	punkterna C 2-3 Bidrag till föräldraförsäkringen - Vårdbidrag för handikappade barn och punkt C 5 Barnpensioner	Socialförsäkringsutskottet	
	Litt. D Försäkring vid sjukdom, handikapp och ålderdom	Socialförsäkringsutskottet	
Bil. 8	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet	
Bil. 9	Finansdepartementet m. m.	Finansutskottet med undantag för punkterna B 1 Riksskatteverket B 2-3 Lokala skattemyndigheterna - Kronofogdemyndigheterna B 4-6 Stämpelomkostnader - Ersättning till postverket m. fl. för bestyret med skatteuppbörd m. m. punkt C 1 Marknadsdomstolen punkterna C 2-3 Näringsfrihetsombudsmannen - Statens pris- och kartellnämnd punkterna C 4-5 Konsumentverket - Allmänna reklamationsnämnden punkterna D 3-6 Tullverket D 11-13 Bankinspektionen - Statens krigsförsäkringsnämnd m. m. F 1 Kostnader för vissa nämnder F 2-5 Bidrag till vissa internationella byråer och organisationer m. m. - Exportkreditbidrag F 8 Höjning av grundkapitalet i Nordiska investeringsbanken	Skatteutskottet Bostadsutskottet Skatteutskottet Lagutskottet Näringsutskottet Lagutskottet Skatteutskottet Näringsutskottet Lagutskottet Skatteutskottet Näringsutskottet
Bil. 10	Utbildningsdepartementet	Utbildningsutskottet med undantag för punkt C 1 Sveriges Radio AB för verksamheten vid Sveriges Utbildningsradio AB	Kulturutskottet

	Litt. E Studiestöd m. m.	Socialförsäkrings- utskottet
	Litt. F Kulturverksamhet m. m.	Kulturutskottet
	punkterna	
	G 1-4 Statens biografbyrå – Arkivet för ljud och bild: Insamlingsverksamhet m. m.	Kulturutskottet
	G 5-8 Presstödsnämnden – Stöd till organisationstidskrifter och	
	G 10-11 Stöd till tidningar på andra språk än svenska – Stöd till taltidningar	Konstitutionsutskottet
	G 9 Stöd till kulturtidskrifter och	
	G 12-20 Litteraturstöd – Talboks- och punktskriftsbiblioteket: Produktions- kostnader samt avsnittet Radio och television (s. 443-457)	Kulturutskottet
	Litt. H Internationellt-kulturellt sam- arbete	Kulturutskottet
Bil. 11	Jordbruksdepartementet	Jordbruksutskottet
	med undantag för	
	Litt. I Idrott, rekreation och turism	Kulturutskottet
Bil. 12	Arbetsmarknadsdepartementet	Arbetsmarknadsutskottet
	med undantag för	
	avsnittet Behandling av betänkande Information om arbetsmiljörisker (SOU 1982:30) (s. 51-63) och	
	punkterna	
	C 1-3 Arbetskyddsstyrelsen – Yrkes- inspektionen	Socialutskottet
	Litt. D Invandring m. m.	Socialförsäkrings- utskottet
Bil. 13	Bostadsdepartementet	Bostadsutskottet
Bil. 14	Industridepartementet	Näringsutskottet
	med undantag för	
	Litt. C Regional utveckling	Arbetsmarknadsutskottet
	Litt. H Ekonomiskt försvar: Bränslen och drivmedel m. m.	Försvarsutskottet
Bil. 15	Civildepartementet	Finansutskottet
	med undantag för	
	Inledning (s. 5-22)	Konstitutionsutskottet
	Litt. B Länsstyrelserna, i vad avsåg anslag samt ADB-beredningsgruppens och länsdomstolskommitténs betänkan- den	Bostadsutskottet
	Litt. B Länsstyrelserna, i vad avsåg länsdemokratikommitténs betänkande	Konstitutionsutskottet

Litt. C Kyrkliga ändamål	Kulturutskottet
Litt. F Statlig personalpolitik m. m.	Arbetsmarknadsutskottet
samt punkterna	
H 3–6 Kostnader för vissa nämnder m. m. – Regeringskansliets förvalt- ningskontor	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 16 Riksdagen och dess verk m. m.	Konstitutionsutskottet
med undantag för punkterna	
B 1–4 Riksgäldskontoret och B 6 Riksdagens revisorer och deras kansli.	Finansutskottet
Bil. 17 Räntor på statskulden m. m.	Finansutskottet
Bil. 18 Oförutsedda utgifter	Finansutskottet
Bil. 19 Beredskapsbudget för totalförsvaret	Försvarsutskottet

Proposition 1983/84:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 hänvisades till utskott enligt följande:

Bil. 1 Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
Bil. 2 Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bil. 3 Finansdepartementet	Finansutskottet
Bil. 4 Utbildningsdepartementet punkterna 1–3 och 5	Kulturutskottet
punkt 4	Utbildningsutskottet
Bil. 5 Jordbruksdepartementet	Jordbruksutskottet
Bil. 6 Industridepartementet	Näringsutskottet

7 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1983/84:380–382	till konstitutionsutskottet
1983/84:383–390	till skatteutskottet
1983/84:391–396	till justitieutskottet
1983/84:397 och 398	till socialförsäkringsutskottet
1983/84:399–407	till socialutskottet
1983/84:408–413	till utbildningsutskottet
1983/84:414–417	till trafikutskottet
1983/84:418	till jordbruksutskottet
1983/84:419–424	till näringsutskottet
1983/84:425–428	till arbetsmarknadsutskottet
1983/84:429 och 430	till bostadsutskottet
1983/84:431	till socialutskottet
1983/84:432	till arbetsmarknadsutskottet

8 § Anmäldes och bordlades

Skrivelse

1983/84:97 Redogörelse för telefonavlyssning vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m.

9 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:433 av *Ulf Adelson m. fl.*

Enskilda människors frihet och integritet

1983/84:434 av *Göran Riegnell*

Minskad reglering, m. m.

1983/84:435 av *Stig Josefson m. fl.*

Deklarations- och skattskyldigheten för ideella föreningar

1983/84:436 av *Kerstin Ekman och Björn Molin*

Skattefri försäljning av parfym och kosmetika på svenska färjor i internordisk trafik

1983/84:437 av *Jörn Svensson och Tommy Franzén*

Avskaffande av den allmänna självdeklarationen

1983/84:438 av förste vice talman *Ingegerd Troedsson*

Beskattningen av brunkolsbriketter

1983/84:439 av *Sigvard Persson och Ulla Tillander*

Sjukbidragen till handikappade

1983/84:440 av *Björn Samuelson*

Utbildningsarvode åt vissa studerande inom sektorn för undervisningsyrken

1983/84:441 av *Björn Samuelson*

Höjda inkomstgränser för studerande som uppbar studiemedel

1983/84:442 av *Lars Werner m. fl.*

Komplettering av förordningen till lagen om begränsning av läkemedelskostnader

1983/84:443 av *Margó Ingvardsson m. fl.*

Samhällsstöd till familjer som önskar adoptera barn från utlandet

1983/84:444 av *Inga Lantz och Margó Ingvardsson*

Preventivmedelsrådgivningen

1983/84:445 av *Sven Henricsson*

Svensk arkivinformation i Ramsele, m. m.

1983/84:446 av *Gunnar Biörck* i Värmdö

Den administrativa hanteringen av anslag från enskilda fonder

1983/84:447 av *Björn Samuelson*

Den parlamentariska insynen i skolans funktion

1983/84:448 av *Kenth Skårvik*
Intagning till gymnasieskolan på vårterminsbetygen

1983/84:449 av *Ingrid Hemmingsson*
Enskilda vägar

1983/84:450 av *Sven Henricsson*
Elektrifiering av inlandsbanan

1983/84:451 av *Gunnar Olsson m. fl.*
Lokalisering till Värmland av en fältstation för vattenbruk

1983/84:452 av *Martin Olsson och Karin Israelsson*
Skogsskyddet i fjälltrakterna

1983/84:453 av *Lars Werner m. fl.*
Ökat bidrag till djurens hälso- och sjukvård

1983/84:454 av *Lars Werner m. fl.*
Ökat prisstöd till jordbruket i norra Sverige

1983/84:455 av *Tommy Franzén m. fl.*
Höjt anslag till statens elektriska inspektion

1983/84:456 av *Paul Lestander och Jörn Svensson*
En nationell aluminiumpolitik, m. m.

1983/84:457 av *Lars Werner m. fl.*
Den statliga företagssektorns målsättning m. m.

1983/84:458 av *Lars Werner m. fl.*
Samhällelig styrning av den industriella strukturomvandlingen

1983/84:459 av *Lars-Ove Hågberg m. fl.*
Översyn av lagen om anställningsskydd

1983/84:460 av *Sture Korpås och Rosa Östh*
Vidgat lokaliseringsstöd

1983/84:461 av *Gunnar Olsson*
Mögel- och fuktskador i hus

1983/84:462 av *Kerstin Anér*
Arkitektkompetens inom statens kulturråd

1983/84:463 av *Kerstin Anér*
Arkitektutbildningen

1983/84:464 av *Kerstin Anér*
Upphandlingsförordningens effekter för byggnadskulturvården

1983/84:465 av *Lars Werner m. fl.*
Svenskundervisning bland invandrarkvinnor

Nr 60

Måndagen den
16 januari 1984

Meddelande om
frågor

1983/84:466 av *Lars Werner m. fl.*

Utbildningsradions program för invandrarkvinnor

1983/84:467 av *Lars Werner m. fl.*

Metodutveckling av socialtjänstens arbete med vissa invandrarfamiljer

1983/84:468 av *Lars Werner m. fl.*

Kvinnorganisationernas verksamhet bland invandrarkvinnor

10 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 13 januari

1983/84:289 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till försvarsministern om verksamheten vid försvarsstaben:

I ett TV-program samt i en av våra morgontidningar har en f. d. anställd vid försvarsstaben berättat om uppfattningar och arbetsmetoder som bör uppmärksammas. Uppgifterna motsägs inte av de kommentarer som en högre chef vid staben lämnar i Dagens Nyheter den 13 januari 1984. Han säger att NATO inte är något hot mot Sverige, att man ogillar öststaterna och att det förekommer samarbete med underrättelsetjänster på västsidan.

Jag vill mot denna bakgrund ställa frågan:

Vilka åtgärder tänker försvarsministern vidta med anledning av dessa uttalanden?

1983/84:290 av *Karl Björzén* (m) till industriministern om uppgörelsen rörande specialstålsproduktionen:

Regeringen välkomnar enligt pressmeddelande den 10 januari 1984 från industridepartementet den uppgörelse som träffats mellan ägarna till specialstålsföretagen, innebärande att produktionen av rostfritt stål samordnas inom två företagsgrupper, Avesta Jernverk inom AB Johnsongruppen och Sandvik AB. "Därmed uppnås en helhetslösning med majoritetsägare inom den rostfria industrin, vilket skapar förutsättningar för effektivisering och ökad internationell konkurrenskraft inom branschen", säger industriministern.

Enligt uppgörelsen har emellertid majoritetsägande inte föreslagits för alla planerade bolag. Av fyra metallurgiska enheter kommer två att ägas av Avesta Jernverk, en av Sandvik AB och den fjärde enheten (inkl. varmvälsverk m. m.) av ett gemensamt ägt företag med 50-procentig ägarandel för vardera Avesta och Sandvik. Personalorganisationerna vid denna fjärde enhet anser sig därigenom vara missgynnade och befarar svårigheter att kunna hävda sin mening rörande förestående strukturföränd-

ringar. Jag vill därför fråga:

Avser industriministern att föreslå någon ändring beträffande den 50-50-delning av ägandet som planeras för ett av de föreslagna specialstålsbolagen?

Nr 60

Måndagen den
16 januari 1984

*Meddelande om
frågor*

1983/84:291 av *Karin Ahrland* (fp) till utrikesministern om Raoul Wallenberg:

Avser regeringen att ta några särskilda initiativ under säkerhetskonferensen för att få klarhet i Raoul Wallenbergs öde och kräva hans frigivning?

den 16 januari

1983/84:292 av *Björn Samuelson* (vpk) till jordbruksministern om förekomsten av varg i norra Värmland:

I norra Värmland har vargförekomsten ökat. Misstankar har rests om att varg inplanterats utan orsksbefolkningens vetskap. Sådana misstankar skapar naturligtvis oro, inte minst bland de boende i norra Värmland som t. ex. livnär sig på fårskötsel.

Jag vill därför fråga jordbruksministern:

Har det utplanterats varg i norra Värmland, eller finns det planer på utplantering av varg i Sverige och i så fall i vilka delar av landet?

11 § Kammaren åtskildes kl. 14.10.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert